

Enheten Utredning
Suzanne Wejland
Kvalificerad Handläggare
0104-87 07 61
suzanne.wejland@arbetsformedlingen.se

Datum
2015-11-09

Diarienummer
Af-2015/351441

Utbildningsdepartementet
10333 Stockholm

Remissyttrande: Utredningen om högskolans utbildningsombud. (SOU2015:70) – Högre utbildning under tjugo år.

Utredningen har haft i uppdrag att beskriva utvecklingen och sammansättningen av utbildningsutbudet i högskolan under de senaste 20 åren ur ett helhetsperspektiv, det vill säga under den tid som universitet och högskolor själv styrt vilka utbildningar som anordnas. Utredningen ska även bedöma om detta utbildningsutbud varit väl avvägt ”med hänsyn till studenternas efterfrågan, arbetsmarknadens behov och samhällets övriga behov och målet att utbildning i högskolan ska ha hög kvalitet”.

Arbetsförmedlingen begränsar sin synpunkter till de områden som berör arbetsförmedlingens ansvarsområden.

Arbetsförmedlingen har inga synpunkter på beskrivningen av utvecklingen, men har en del synpunkter på de slutsatser och åtgärder som föreslås.

Arbetsförmedlingen delar inte utredningens bedömning att arbetslivets behov är tillgodosett med viktiga undantag inom vård- och lärarutbildning. Det finns enligt arbetsförmedlingens uppfattning fler områden än dessa där antalet utbildningsplatser inte motsvarar arbetsmarknadens behov. Ett sådant exempel är flera civilingenjörsutbildningar, inte minst inom IT där bristen ökar inom flera yrken. Inom dessa områden måste fler utbildningsplatser tillkomma.

Datum
2015-10-28

Diarienummer
Af-2015/351441

I detta sammanhang vill arbetsförmedlingen understryka att detta riskerar att orsaka samhället stor ekonomisk skada om detta inte skyndsamt får en lösning.

Utredningen föreslår att kontakterna mellan arbetsmarknad och universitet och högskolor måste öka, både lokalt, regionalt och på riksnivå. Arbetsförmedlingen delar den uppfattningen och menar, liksom utredningen, att regeringen bör ta ett ansvar för att initiera samarbete i frågan. Arbetsförmedlingen vill samtidigt påpeka att myndigheten kan vara ett stöd i detta arbete.

Utredningen betonar vikten av yrkesvägledning, för att hjälpa ungdomar hitta rätt yrkesval. Arbetsförmedlingen vill understryka att utbildningsval görs under osäkerhet. En bra yrkesvägledning reducerar individens osäkerhet och det är en relativt billig åtgärd som i förlängningen skulle kunna innebära, högre produktivitet och ett mindre behov att senare korrigera utbildningsval. Arbetsförmedlingen menar också att ju mindre statsmakterna styr dimensionering av utbildningsplatser efter arbetsmarknadens behov desto större blir behovet av yrkesvägledning så att de studerande i högre utsträckning väljer utbildningar som leder till arbete.

Inom vissa områden finns inte brist på utbildningsplatser utan där är det snarast elevunderlaget som inte räcker till. Den typen av brister måste mötas med information och bättre yrkesvägledning, exempelvis inom flera läraryrken.

Sammantaget ser arbetsförmedlingen ett ökat behov av karriärrådgivning/yrkesvägledning, inte bara för ungdomar utan även för äldre.

För att minska risken för att fel utbildningsval görs behövs både långa och korta prognoser, på upp till 10 års sikt. Arbetsförmedlingens Yrkeskompass, som på webben visar tillgång och efterfrågan inom 200 olika yrken på kort och ibland även lång sikt, kan vara en god tillgång i ett sådant arbete. Arbetsförmedlingen menar också att universitet och högskola i högre grad bör använda sig av den prognosverksamhet som myndigheten gör både regionalt och på riksnivå.

Arbetsförmedlingen föreslår även att arbetsmarknadskunskap ska ta större plats i skolan, både högstadiet och gymnasiet. Detta kan minska antalet ungdomar som gör felaktiga val inför gymnasium och högskola. Här krävs samarbete mellan flera aktörer, och Arbetsförmedlingen kan vara en av dessa.

Datum
2015-10-28

Diarienummer
Af-2015/351441

Arbetsförmedlingen saknar ett djupare resonemang i utredningen om den snedvridning utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv som idag sker genom den marknadsföring som vissa högskolor och andra utbildningsanordnare på eftergymnasial nivå ibland bedriver. Dessa ger ibland en felaktig bild av hur lätt det är att få jobb efter utbildningen. Ett sådant exempel är medieutbildningarna. För att motverka detta och ge de blivande studenterna ett bra underlag för sina val borde det införas ett obligatoriskt uppföljningssystem där man redovisar i vilken omfattning som de som genomgått utbildningarna på en högskola verkligen har fått ett jobb som motsvarar deras utbildning. Dessa uppgifter måste bli synliga för de sökande till högskolan

Arbetsförmedlingen ställer sig positiv till utredningens förslag att arbetsmarknadens parter och lärosätena skapar arenor för återkommande och systematisk dialog, men vill understryka att en tydlig struktur är ett krav för att ett sådant system ska kunna fungera och bestå över tid.

Likaså tillstyrks att Universitetskanslersämbetet ska utvärdera insatserna efter 3 år.

Arbetsförmedlingen anser att det är bra att utredningen behandlar frågan om vidareutbildning och fortbildning. Det saknas dock en tydligare definition av var ansvaret för dessa utbildningar ligger och arbetsförmedlingen menar att det hade varit värdefullt om utredningen gjort det.

Högskolorna bör också utveckla sitt samarbete med och lära av Yrkeshögskolorna när det gäller att arbeta med att få ut studenterna i arbetslivet.

Likaså behövs utbyggd SFI och snabb validering för att kunna ta vara på våra nyanlända, som är ett mycket viktigt tillskott till vår arbetsmarknad.

Arbetsförmedlingen anser att frågan om yrkesspridning bör utredas ytterligare. Varför stannar människor inte kvar i det yrke de utbildat sig till? Förbättrad studie- och yrkesvägledning kan vara ett sätt att lösa detta problem. Då behöver det förtydligas var ansvaret för denna fråga finns.

Arbetsförmedlingen som expertmyndighet kan vara till hjälp för de lärosäten som avser att starta utbildning inom framtida branscher där det ännu inte finns några tydliga yrkesroller. Myndigheten kan bidra med sin kunskap kring arbetsmarknadens utveckling och framtid.

Datum
2015-10-28

Diarienummer
Af-2015/351441

Universitet och högskolor bör även överväga det faktum att många utbildar sig till mer än ett yrke under sin livstid, och möjliggöra detta på olika sätt.

På arbetsförmedlingens vägnar

Clas Olsson

Biträdande

generaldirektör

Suzanne Wejland

Handläggare